

LAUSUNTO

Suomen Kirjailijaliitto

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta.

Suomen Kirjailijaliitto kannattaa esitettyä muutosta lahjoitusten vähennysoikeuden laajentamisesta yksityishenkilöihin ja perikuntiin sekä pääomatuloihin. Vähennysoikeutta laajennettaessa tulee huomioida kattavasti eri sektorit, mukaan lukien kulttuuri ja taide. Varainhankinnan tärkeys kasvaa kulttuurialoilla nykyisessä toimintaympäristössä. Kulttuurialalla varainhankinta on ollut melko vähäistä verrattuna muihin aloihin. VaLa ry:n teettämän Lahjoittajatutkimus 2025 vertailun mukaan vain 7 prosenttia yksityishenkilöistä lahjoittaisi taiteelle ja kulttuurille. Verovähennys olisi tärkeä kannustin lahjoittaa rahaa taiteelle ja kulttuurille.

Kirjailijaliitto tukee Kulta ry:n ehdotusta, että esitystä täytyy muuttaa, jotta se soveltuu kulttuuri- ja taidealan toimijoille kuten hallituksen tarkoitus on ollut. Taiteelle tehdyt lahjoitukset on saatettava samalle viivalle yliopistoille tehtävien lahjoitusten kanssa. Luonnoksessa ja sen perusteluissa ei viitata lainkaan syihin, miksi tieteeseen, yliopistoille ja korkeakouluille lahjoittamisen osalta mahdollistetaan moninkertaiset vähennykset verrattuna lahjoituksiin taiteeseen ja kulttuuriperinnön edistämiseen.

Yhdistyksiä ja säätiöitä koskeva yläraja tulisi nostaa esityksessä samalle tasolle korkeakoulujen kanssa. Tämänhetkisessä esityksessä vähennyksen piiriin pääsevien yhdistysten ja säätiöiden vähennyskelpoisen lahjoituksen ylärajoiksi on ehdotettu luonnollisten henkilöiden tapauksessa 50 000 euroa, kun saajana on korkeakoulu, ja 5 000 euroa, kun saajana on Verohallinnon nimeämä yhdistys tai säätiö, johon useammat kulttuurin alan toimijat kuuluvat. Yhteisöjen tulosta tehtävää lahjoitusvähennystä saisi yliopistoille ja korkeakouluille annettujen lahjoitusten perusteella enintään 250 000 euroa verovuodessa ja Verohallinnon nimeämille yhdistyksille ja säätiöille, annettujen lahjoitusten perusteella enintään 50 000 euroa verovuodessa. Tarve lahjoituksille kulttuurin ja taiteen piirissä on kuitenkin vähintään yhtä suuri, eikä ole perusteltua pitää rajoja näin alhaisina.

Kirjailijaliitto toivoo, että byrokratian määrää vähennettäisiin yhtenäistämällä vähennyskelpoisuutta arvioivan Verohallinnon ja rahankeräyslupia myöntävän Poliisihallituksen käytäntöjä niin, ettei turhaa tuplatyötä synny yhdistyksille eikä toisaalta viranomaisille. Hallinnollisesti ongelmalliseksi voi myös muodostua henkilötunnusten kerääminen heti lahjoituksen yhteydessä, mikä ei usein ole edes mahdollista esimerkiksi tilisiirron tekemisen yhteydessä tai jos lahjoittajalla on ollut jo pitkään käynnissä kuukausilahjoitussopimus. Sen sijaan voisi velvoittaa lahjoittajaa ilmoittamaan Verohallinnolle niistä kohteista, joihin hän on lahjoittanut aikomuksenaan saada lahjoituksesta verovähennys. Myös muutos hakea vähennyskelpoisten lahjoitusten saajan statusta viiden vuoden välein lisäisi byrokratiaa ja tekisi järjestelmästä kankean, mikä tekee yhdistyksen varainkeruun hankalammaksi. Viiden vuoden määräajasta voisi luopua joko kokonaan tai pidentää sitä kymmeneen vuoteen.

Yksityisten tahojen lahjoituksilla tai nyt esitettävällä lahjoitusvähennyksen laajentamisella ei tulisi olla vaikutuksia taiteen ja kulttuurin julkiselle rahoitukselle.